

Programrapport LGFÖB20h

Programmets namn: Förskolläraryt utbildning för pedagogiskt verksamma	Ladokkod: LGFÖB20h Borås
Antal högskolepoäng: 210	Årskull 2020h
Programansvarig: Anneli Bergnell	Antal registrerade på examenskurs, 11fb75: 35

14 av programgruppens 35 studenter svarade på programvärderingsenkäten som bestod av 15 frågor med både graderings- och kommentarsmöjlighet samt fyra fritextfrågor där programmets styrkor och svagheter, upplevelser av valideringsprocess och övriga synpunkter efterfrågades. I de inkomna enkätsvaren återfinns mycket få kommentarer och fritextsvar. Programvärderingen fanns tillgänglig i Canvas under perioden 230515–230612 (29 dagar). Fyra skriftliga (mejl, anslag) och en muntlig påminnelse gavs innan och under svarsperioden.

Som underlag för programrapporten har statistik framtaget av administratörer gällande resultatuppföljning och TFU/Retendo-rapport använts för analys. Analysen baseras även på kursrapporter för aktuell kursgrupp, programutvärderings- och programrapport från närmast föregående kursgrupp, samt diskussion och anteckningar från kurslags-, programutvecklings- och valideringsarbetsgrupp.

Programrapporten bör läsas i ljuset av att den speglar synpunkter från 40% av studentgruppen samt att mycket få inkomna kommentarer lämnats till graderingssvaren.

1) Inledande statistik kring genomströmning

Programstatistiken visar att genomströmning för aktuell grupp varit mycket god, då merparten genomför utbildningen i sin helhet. Höstterminen 2020 antogs 28 campusstudenter och under utbildningens gång tillkommer 10 studenter från tidigare programkullar (i termin 2,3,5). Till den avslutande examensarbetskursen är 37 studenter behöriga, varav 35 registrerar sig och genomför kursen (7 med väl godkänt betyg). 31 av dem tar samtidigt förskollärarytexamen (210 Ladokpoäng) och återstående fyra studenter har vid kursavslut enstaka examinationer kvar från tidigare kurser. I september 2023 är även dessa studenter helt klara med sin utbildning. De två som saknades vid registrering v23, är under h23 registrerade på en examensarbetskurs. Sammantaget visar detta mycket god genomströmning och ett mycket tillfredställande resultat.

Aktuell studentgrupp är den sista av de campusförlagda programgrupperna vid Högskolan i Borås (med studieort Borås). Studenterna ansökte till vad som förmodades bli en campusförlagd

utbildning i augusti 2020, men genast efter kursintroduktion på campus, fick coronaviruset återigen spridning och programmet ställdes tills vidare om till distans. Distansundervisningen fortsätter (med undantag för utomhusinslag och viss tentamen som sker på campus) fram till juni 2022 då studenterna återvänder till i huvudsak campusförlagda inslag i de resterande 3 kurserna.

Vid utvärderingen av utbildningens första kurs anger studenter att de överlag är mycket nöjda med distansundervisningen där särskilt inspelade föreläsningar lyfts som hjälpsamt. Även i den avslutande programrapporten uttrycker studenter att flexibiliteten som distansstudierna erbjöd gav ett friare studieupplägg. Det skulle kunna tolkas som om distansundervisningen bidrog till minskad studiebelastning och ökade möjligheter för dessa pedagogiskt verksamma studenter att slutföra sin utbildning. Både i kurs- och programvärderingar uttrycks dock att studenter samtidigt saknade campusmöten med lärare och medstudenter och att det fanns *”vissa delar som man hade velat varit på plats men gick väl ok ändå trots pandemin, ni löste detta bra”*. Förmågan att lösa och anpassa undervisningen återfinns i flertalet av de lämnade kommentarerna där programmet lärare lyfts som hjälpsamma, kunniga, tillmötesgående, professionella, pålästa och engagerade.

För antagning till i programmet krävs fem års pedagogisk erfarenhet från förskoleverksamhet och studenter förväntas därför ha utvecklat grundläggande förståelse för förskolans innehåll, styrning och organisation, förskolebarns utveckling och lärande samt pedagogiskt förhållningssätt och ledarskap. Inom ramen för utbildningen kan dessa reella kunskaper visas fram, valideras och omvandlas till formell kunskap. Det sker genom en valideringsprocess i flera steg där studenter, högskolans lärare och verksamhetens handledare ringar in kompetensområden för den arbetsplatsförlagda undervisningen (AFU). Kartläggningen och AFU resulterar i en individuell lärplan där utbildningsmål (eller del av mål) som motsvarar studentens reella kompetens, blir tillgodoräknande. Bedömning görs av högskolans valideringshandledare. Studenter kan även åberopa formell kompetens från tidigare högskoleutbildning. Utbildningsmål som inte blivit tillgodoräknade, ska således studeras, vilket också framgår i studenternas lärplaner. Spridning i aktuell studentgrupps tillgodoräknanden av reell och formell kompetens ser ut som följer:

10-19 hp: 1 student (15hp)
20-29 hp: 8 studenter
30-39 hp: 11 studenter
40-49 hp: 10 studenter
50-59 hp: 2 studenter
60-69 hp: 2 studenter
80-89 hp: 1 student (81hp)

Ovanstående spridning i tillgodoräknanden (15-81hp), visar skillnader i studenters reella kompetens. Det bör dock påpekas att studenten ovan som tillgodoräknat sig 81hp mestadels har gjort det genom deltagande i kurs och examinationer på andra läraryrkesprogram och inte i huvudsak utifrån sin reella kompetens.

Erfarenheter av stora skillnader mellan studenters reella kompetens pekar mot svårigheten med en rättssäker generell validering av de fem årens yrkeskunskaper. Undervisande lärare påtalar också skillnader i enskilda examinationer och resultat även inom områden där studenter förväntades ha viss förståelse från verksamhet, exempelvis om lek. En student uttrycker att hen önskat mer undervisning om *”rutinsituationer /.. /då jag anser att även det är undervisning”*, vilket också kan peka mot att det kurslaget bedömt som grundläggande kompetens hos målgruppen studenter

(exempelvis rutiner och omsorg), inte nödvändigtvis behöver vara det. I utvärderingsenkäten beskrivs arbetsplatsbytet och valideringsperioden som ”*tung, det var mycket att fylla i*” men att ”*praktik på annan förskola var utvecklande*”. Dock är huvudsyftet med arbetsplatsbytet validering av reell kompetens (och inte att få uppleva andra arbetssätt), men i studentsamtal beskrivs att just mötet med en annan verksamhet synliggör och/eller ifrågasätter den egna kompetensen vilket skulle kunna vara den utveckling som avses i ovanstående kommentar. För målgruppen studenter blir det därför ett viktigt första steg i utbildningsplanens mål att ”visa förmåga att identifiera sitt behov av ytterligare kunskap och utveckla sin kompetens i det pedagogiska arbetet”. Andra synpunkter om valideringen berör vikten av en kompetent handledare i verksamheten och önskemål om att få validera fler mål än vad slutresultatet visade.

1) Studenternas möjlighet till ansvar och delaktighet

I programutvärderingen anger de 14 studenter som svarat på enkäten att de haft möjligheter till ansvar och delaktighet utifrån graderingen att det stämmer helt (50%) eller stämmer ganska bra (37,5%), vilket ses som mycket tillfredställande siffror. Programmet uttrycks som flexibelt och att det erbjudit ”*mycket självständigt arbete vilket varit bra!*”. Synpunkterna ligger i linje med hur pågående distansprogram uttryckt sig i frågan i kursvärderingar.

Samtliga kurser har haft kursplaneringar med studenterna innan kursstart. De kurser som innehåller 30 hp har även genomfört mittkursvärdering där studenterna har haft möjlighet att framföra synpunkter under pågående kurs. Samtliga elva kurser har också haft en skriftlig avslutande kursvärdering. Flera kurser har därtill haft regelbundna ”träffar med kursansvariga” där studenterna bjuds in att komma med aktuella kursfrågor eller bara samtala om studierna. Möjligheten att fånga upp studenternas synpunkter och frågor har varit värdefullt för kursutveckling och förmodligen även för studenterna.

Studenter på Högskolan i Borås har även möjlighet att delta som representanter i programråd och utbildningsutskott, men ingen från aktuell grupp har deltagit i dessa. Det bör noteras att det under perioden varit svårt att rekrytera studentrepresentanter över lag. Därtill kan det tänkas att gruppen yrkesverksamma har särskilt svårt att engagera sig utöver studie- och arbetstid.

2) Relationen mellan programmets kurser samt mellan examensmål, lärandemål undervisningsformer och examinationer

Av de studenter som svarat på programvärderingen är flertalet nöjda med utbildningen och anger att den varit relevant i förhållande till programmets utbildningsmål. När det gäller huruvida utbildningens undervisningsformer varit till stöd för lärandet, var spridningen i svaren enligt graderingen: helt (21,4%), stämmer ganska bra (42,9%) och stämmer delvis (35,7%). I en kommentar som härrör till svaren uppger studenten att ”*jag föredrog distansundervisningen*”. Som tidigare uppmärksammats fick dessa studenter två ganska olika upplägg i sin utbildning och för målgruppen studenter kan detta tänkas ha inneburit en märkbar skillnad i effektiv studietiden.

78,5% av de som svarat anser att deras förkunskaper var tillräckliga för att tillgodogöra sig programmets innehåll helt eller ganska bra. Det kan kopplas till att antagningskraven föreskriver att studenterna ska ha varit verksamma i förskolan minst 5 år.

85,7% anser att programmets innehåll varit relevant till lärandemålen helt eller ganska bra.

64,3% anser att examinationsformerna varit till stöd för lärandet helt eller ganska bra.

85,7% anser att undervisningsformerna helt eller ganska bra varit relevanta i förhållande till lärandemålen i utbildningsplanen.

85,7% anser att kurslitteraturen och övrigt material helt eller ganska bra varit ett stöd för lärande

Det tycks således som att studenterna vid avslutad utbildning i hög grad har uppskattat både programmets innehåll och varierade undervisningsformer samt kursmaterial, vilket även överensstämmer med upplevelser från samtliga kursrapporter. Någon av kommentarerna gör gällande att de önskat fler seminarier och färre tentamen. Ytterligare önskemål gäller specialpedagogik och musik där studenternas beskrivningar pekar mot att undervisningen inte varit tillräcklig. När det gäller litteraturen beskriver ett par studenter att de önskat inledande föreläsningar om studieteknik, då de först senare i utbildningen förstått att använda litteratur på ett mer effektivt sätt. Studiestödsföreläsningar har dock erbjudits centralt via högskolan till samtliga högskolestudenter. Aktuell studentgrupp har således varit välkommen, men eftersom föreläsningarna är förlagda till måndagar har de varit förhindrade att delta. Med anledning av detta har Studentcentrum erbjudit ett föreläsningstillfälle om studieteknik för efterföljande programkullar som förlagts på ordinarie studietid (fredag).

I inlämnade svar finns synpunkter på programinnehåll där otillräcklig musikundervisning, önskemål om ett utökat specialpedagogiskt innehåll och mer jämlika bedömnings- och handledningsmöjligheter i examensuppsatsen, framträder starkast. Bristen på undervisande musiklektörer (vilket även gäller för övriga estetämnet) är ett återkommande diskussionsämne som programansvariga har fört på institutionen. Utifrån att förskolläraryrket vid Högskolan i Borås har ett uttryckt lokalt utbildningsmål mot estetiska läroprocesser, är det problematiskt när lärarkompetens saknas och nu även beklagligt att studenter upplever brister.

Återkommande önskar pedagogiskt verksamma studenter även mer undervisning inom det specialpedagogiska fältet vilket föranlett diskussion om att omfördela kurspoängen mellan kurser under femte terminen för att möjliggöra en sådan utökning. Det kräver dock ytterligare lärarresurser.

I fråga om handledare och examinatorer för examensarbeten så är det svårare att veta vad saken egentligen gäller, mer än att upplevda olikheter i handledning och examination kan härröras till lärares olika arbetssätt i relation till studenters egen prestation. Det kan också tänkas vara studenters osäkerhet i det akademiska skrivandet som leder till upplevda skillnader. Dock kan insatser under hela programmet behövas för att förstärka informationen om att det är mot och för måluppfyllelse som står i fokus vid handledning och examination.

Det som flera studenter kommenterat såsom programmets styrka är möjligheten till växelvisa studier mellan högskole- och verksamhetsförlagda då *”allt man lär sig kan man direkt applicera i verksamheten”* och det är *”bra att ha sin yrkesroll med sig in i undervisningen”*. Dylika kommentarer visar

att programmet utvecklats i önskvärd riktning för att studenterna ska få goda möjligheter att tillämpa inhämtad kunskap (teori, ämneskunskaper, didaktik, metodik osv) under de verksamhetsförlagda studierna, men även att teoretisera kunskaper och erfarenheter från desamma, vilket har uttrycks såsom ”*att man tar forskning och kopplar till verkligheten*”. Därtill innehåller programmet reflektion över, kritisk granskning och problematisering av såväl högskoleförelagt kursinnehåll som verksamhetserfarenheter samt relationen dem emellan.

Annat som flera studenter kommenterat som programmets styrka är arbetsplatsbytet både såsom en del i valideringsprocessen och som lärorikt i ett längre perspektiv utifrån inblick i en annan verksamhet och fler perspektiv på yrke och utbildning. Med tanke på programmets strävan att erbjuda en tät växelverkan mellan arbete på högskola och i verksamhet, ses detta som en mycket positiv respons.

3) Forskningsanknytning i programmet

I programenkäten framkommer att 92,8% av de 14 svarande studenterna graderar att de helt eller ganska bra har fått ökad kunskap om och förståelse för forskning, utvecklat sitt kritiska tänkande (85,7%) samt utvecklat sitt vetenskapliga förhållningssätt (78,6%). Det är dock lägre nöjdhet än föregående år men två kommentarer som givits i anslutning till svaren gör gällande att ”*jag har studerat på universitet och idrotts högskola tidigare så det var inget nytt*” samt ”*har varit anställd som forskollärare i 12 och alltid hållit mig ajour med forskning*”. Det kan därför tänkas att dessa två studenter ansågs sig ha vissa kunskaper om forskning och ett kritiskt förhållningssätt redan vid antagning, vilket kan ha påverkat en lägre svarsgradering.

Samtliga föreläsningar i programmet är vetenskapligt förankrade där adjunkter, doktorander, lektorer och docent bidrar med att uppmärksamma studenter på lärares egen eller annan nationell och internationell forskning. När högskolans egna forskare bidrar, får studenterna naturligt möta högskolans pågående eller avslutade forskningsprojekt vilkas resultat förhoppningsvis därefter förs ut och används i verksamhet. Samtliga litteraturlistor innehåller titlar med forskningsbaserat material. Programmet innehåller även undervisning och uppgifter kopplade till studenters egen vetenskapliga progression i att läsa, granska och använda forskning i studier och verksamhet. Utbildningsinslag såsom informationssökning, skrivandet av kunskapsöversikter och rapporter samt egna studier utifrån olika vetenskapliga metoder, bidrar också till att gradvis öka förståelse både för eget akademiskt skrivande och för samhällets kunskapsutveckling i stort.

Progression i forskningsanknytningen i programmet sker i huvudsak i två spår där det ena handlar om att inledningsvis läsa, förstå, diskutera, skriva om och använda vetenskapliga texter. Vidare att söka upp, granska, problematisera och analysera texter i seminarier och till eget skrivande. Det andra spåret rör att successivt utveckla både ämnes- och metodkunskaper i akademiskt förhållningssätt och skrivande. Studenterna startar första terminen med (pedagog-) intervjuer och analys utifrån enklare analysmodeller och går vidare i termin två med analys av barnobservationer och eget rapportskrivande. I termin tre möter de enkätstudier och kvantitativa metoder för att i termin fyra fortsätta med argumentation och barnintervjuer där samtalsanalysen resulterar både i egen undervisning och rapport. Sista året på programmet gör studenterna en

kunskapsöversikt i termin sex, granskar vetenskapliga metoder och kunskapstraditioner i termin sju, för att slutligen sammanföra kunskaper från de båda spåren i programmet i en programavslutande examensuppsats (15hp). Flera av programmets lärare finns med i flera av de examinationer som beskrivits och kan följa studenternas progression.

Svårigheter att ta sig an det akademiska språket är något som förekommit i tidigare kurs- och programrapporter. Dock finns inga kommentarer kopplade till det i aktuell programenkät. Då svarsfrekvensen i programutvärderingen är låg, går det inte att dra stora slutsatser, men det kan tilläggas att undervisningen i akademiskt skrivande uppmärksammats och förstärkts de senaste åren och att progressionen kartlagts (se exempel ovan). Det finns dock ständigt skäl att vara observant på studenters språkbehov då akademiskt skrivande har många förgreningar. Förmågor att läsa och förstå kärnan i vetenskapliga artiklar, stavning och grammatik, problematiserings-, analys-, argumentations- och diskussionsförmåga är några av de beståndsdelar som behöver ingå i undervisningen för att ge studenter förutsättningar att utvecklas akademiskt.

4) Programmets resurser och hur dessa har använts

Studentgruppen har fått totalt 3745 timmars undervisning fördelat på fyra 30-hpkurser, fem 15-hpkurser och två 7,5-hp-kurser (eller 535h/termin). Timantalet visar total kursresurs utan åtskillnad mellan exempelvis undervisning i hel- eller halvgrupp. I kursrapporterna finns signaler om att resurser använts effektivt och i sin helhet.

Överlag verkar studenter dock upplevt att kursinlagen varit tillräckliga, förutom i kursen Specialpedagogiska perspektiv där ytterligare undervisning önskats. Kursen är 7,5hp mot de 30hp-kurser som tidigare studerat, vilket i sig kan upplevas bli en stor skillnad. Dock är synpunkten återkommande och diskussioner förs om att omfördela femte terminens upplägg till 3 st 10hp-kurser (mot nuvarande 2x 7,5hp och 1x15hp). Flertalet av de svarande studenterna påtalar även att de saknat musikundervisning, men då specifik ämnesstatistik saknas, är det svårt att bedöma om gruppen tilldelats färre musiktimmars än föregående grupper. Dock är antalet lärare med musikkompetens få och arbetssituationen för dem ansträngd och därför finns det ändå anledning att tro att aktuell grupp erbjudits otillräcklig musikundervisning. Framöver behöver därför fullgod musikundervisning kopplad till förskollärarprofession säkerställas.

I programmet finns lärare med både breda ämneskunskaper och egna förskoleerfarenheter, vilket gäller både adjunkter och disputerade lärare inom förskolans område. Professionsanknytningen i programmet förstärkas även av studenterna själva då de bidrar med sina erfarenheter. På så vis finns beprövad erfarenhet och vetenskaplig kompetens tillgänglig i handledning och examination såväl som i seminarier och grupparbeten. I programutvärderingen nämns just seminarier som särskilt lärorika. Utbildningen innehåller även undervisning om förskolan och professionens framväxt och utveckling, förskollärarens uppdrag samt återkommande kopplingar till egen professionsutveckling för att stödja och tydliggöra studentgruppens professionsbyte. Dock har flera av lärarna med egna förskoleerfarenheter lämnat högskolan under de senaste terminerna, vilket på sikt kan bli ett stort problem för programmets professionsanknytning, trovärdighet och möjligheter att genomföra ett rättssäkert valideringsarbete. Samtligt riskerar innebära att färre studenter söker sig till programmet.

I administrationens statistik, kan fördelningen av undervisande lärare i programmet, utläsas: professorer: 0%, lektorer: 25,8% och adjunkter: 73,8 %, samt 0,4% extern. I statistiken saknas dock två doktorander (föreläsningar, handledning), en professor (handledning och examination av examensuppsatser) och en docent (bl a kursansvar, föreläsningar och seminarieundervisning).

5) Programmets användbarhet och förberedelse för ett föränderligt arbetsliv

Programmet har som tidigare nämnts, redan i sitt uppläggning en stark professionsanknytning. Undervisningen eftersträvar att, för en redan verksamhetskunnig målgrupp, ytterligare sammanlänka och fördjupa beprövande erfarenheter och forskning på ett relevant sätt, vilket redovisats ovan. Programmets struktur ger även studenterna möjlighet att direkt bidra till förskolans egen verksamhetsutveckling genom sina nyvunna kunskaper och förändringsarbetet kan fortgå under utbildningens gånge. En föreläsning på fredagen kan således omsättas till egen undervisning på måndagen i barngrupp, vilket i enkäten uttryck som att *”allt man lär sig kan man direkt applicera i verksamheten”*. Samtidigt startar studenters egen yrkesutveckling och aktiva professionsbyte till förskollärare redan vid utbildningsstart. I enkätsvaren anges att programmet varit en *”bra hjälp på vägen till förskollärare”* och 100% av studenterna uppger att de nu känner sig redo att undervisa åldersgruppen 0-5 år utifrån graderingen helt (71,4%) eller ganska bra 28,6%).

Signaler från rektorer är att dessa programstudenter är mycket eftertraktade utifrån kombinationen gedigen erfarenhet och en nyligen genomgången utbildning. Studenterna själva uttrycker att de byter arbetsplats under eller efter studietiden eftersom de blir erbjudna tjänster. Andra har under pågående utbildning själva sökt sig till ny arbetsplats då synen på den egna verksamheten förändrats. Således finns en hög anställningsbarhet för den som genomgått programmet.

6) Planerade och nyligen gjorda förändringar i programmet

Aktuell studentgrupp är den sista kullen i den campusförlagda utbildningen. Uppläggning och inslag i kurserna har noggrant utvärderats av både kursansvariga och i förskolläraryrkt utbildningarnas programutvecklingsgrupp. Kollegiets mångåriga erfarenhet av programmet som helhet har bidragit till dess goda kvalité och nöjsamhet hos studenter.

När aktuell studentgrupp tagit examen, återstår endast två ”varianter” av programmet; LGFÖD, distansutbildning med studenter som läst sommarkurser (3 år) och LGFUD med ordinarie terminsupplägg (3,5 år). Sedan hösten 2021 ges programmet enbart på distans och för att säkerställa att programmet även fortsättningsvis erbjuder studenter en fullgod utbildning och därtill examineras under rättssäkra former, krävs löpande intensiva arbetsinsatser och diskussioner. Den arbetsgrupp som tillsattes sedan ett par år tillbaka har fortsatt arbetet med att säkerställa valideringsprocessens olika faser, att genomlys utbildningens examinationsinnehåll och former samt utvärdera de kurser som hittills passerat för första kullen i distansutbildningen (med examen juni 2024). Kärnan i valideringsprocessen är högskolans handledare, som med egen bakgrund i förskoleverksamhet, har både fingertoppskänslighet för hur reell kompetens i förskola

kan te sig och känslighet för nyanser i de mål som ska examineras genom högskolestudier. Dylig kombination av förskole- och högskoleerfarenhet är avgörande för en rättssäker validering, vilket förordar en noggrann tillsättning av valideringshandledare. Med bakgrund av att avgörande faktorer för att studenter visat sig söka sig till Borås är distansupplägget och programmets individuella valideringsmodell, blir erfarna valideringshandledare med ansvar för ett rimligt och rättssäkert antal studenter, också viktigt ur antagningshänseende.

Programansvarigs mer praktiska arbete med att exempelvis klargöra regler för examination, riktlinjer om plagiat, campusträffar samt terminsplaneringar och förkunskapskrav, har fortsatt. I samtliga kurser har en canvasmodul inrättats som kommer följa studenterna genom programmet. Därtill anslag som förekommer minst en gång per termin för att påminner om modulen och dess innehåll. Förhoppningen är att tydligheten ska stötta studenters möjligheter att i god tid genomföra sina studier för en ökad (egen) måluppfyllelse och självständighet och vidare för ökad genomströmning i programmet.

I juni 2023, behövde institutionen i samråd med antagningen inkomma med ett yttrande via rektor till Universitets- och högskolerådet (UHR) då tillståndet löpte ut för programmets behörighetskrav på *”minst fem års erfarenhet av pedagogiskt arbete efter den 1 juni 1998 på minst halvtid, varav två år ska vara sammanhängande”*. I yttrandet synliggjordes att och hur programmets utbildningsplan, kursplaner och lärandemål förutsätter att studenterna har med sig gedigna yrkeskunskaper in i utbildningen samt vad en sådan kompetens egentligen innebär. Högskolan i Borås föreslog därför att få behålla behörighetskravet, vilket UHR tillstyrkte i september 2023.

I samband med ovanstående yttrande upphörde tidigare behörighetskrav *”pågående anställning i förskola”*, vilket inte innebär innehållsliga förändringar i programmet. Däremot upphör en av högskolans skyldigheter, eftersom studenterna nu själva behöver tillse tillgång till en arbetsplats (alternativt ersättningsplats) för genomförande av arbetsförlagd utbildning (AFU). I tidigare skrivning (dvs. anställning såsom ett behörighetskrav) hade högskolan skyldighet att erbjuda arbetsplats för den som saknade sådan. Framöver likställs förskoleplats för de arbetsförlagda studierna med en förutsättning för deltagande (likväl som exempelvis teknisk utrustning). För att tydliggöra förhållandet har utbildningsplanen reviderats och webbsidor är under uppdatering.

Nätverket mellan lärosäten med liknande program för pedagogiskt verksamma, har fortsatt erbjuda träffar och diskussionsforum under året. Under träffarna har bland annat nationellt vikande studentantal, diskussioner om rättssäkra distansexaminationer och AI i utbildning funnits på agendan. Nätverket är ett viktigt forum både för programansvarig och medlemmarna i valideringsgruppen. I diskussionerna breddas förståelsen för det egna programmets för/nackdelar och diskussionerna visar att lärosäten arbetar och tampas med liknade med- och motgångar. Den senaste nätverksträffen hade temat erfarenhetsbaserade examinationer vilket är ett område som nyligen varit aktuellt för oss i och med yttrandet till UHR. Deltagarna visade konkreta exempel på hur erfarenheter användes i examinationsuppgifter och diskussioner fördes om etik i förhållande till vilka erfarenheter får de dela med andra, risken att förenkla uppgifter (i jämförelse med ordinarie program) och rättssäkerhet i distansexaminationer. Det senare är ett återkommande diskussionsämne i och med att allt fler medverkande lärosäten (utom Södertörn) har övergått till distansutbildningar.

Fem kursplanerevideringar genomfördes redan under vår- och hösttermin 2023, eftersom förkunskapskrav och huvudrubriker behövde anpassas och där samtidigt en uppdatering av mål-, innehålls- och examinationstexter gjordes. Ett par kurser återstår, vilka kommer revideras med liknade fokus, allt eftersom distansutbildningen fortskrider. I samband med att kursplaner anpassas till distansutbildning, ses hela programmets innehåll och examinationer över med nyckelkompetenser, progression och breddade utmaningar för studentgruppen i fokus. Även Utbildningsplanen har genomgått revidering för att stärka kopplingen mellan kravet på fem års pedagogiskt arbete och programinnehåll.

Första studentgruppen i distansutbildningen (start h21) går nu in på sitt sista kalenderår och studenterna är i huvudsak nöjda med upplägg och innehåll. De synpunkter som framförts av dem har gällt närvaro vid de campusförlagda träffarna och studiegruppsarbeten. Arbete har pågått löpande under året för att ytterligare tydliggöra campusträffarnas placering, syfte och innehåll för kommande studentgrupper, där pedagogiska och rättssäkerhetsaspekter lyfts fram så väl som praktiska. Då studentgruppen är pedagogiskt verksamma och behöver ta ledigt för campusträffarna har även tidig informationen om datum haft prioritet för att tillgodose studenternas planeringsbehov. Utifrån gjorda åtgärder, finns redan en skillnad i hur studenter antagna 2022 och 2023 talar om betydelsen av undervisning och examination på campus, vilket tyder på att insatserna varit framgångsrika. I fråga om studiegruppsarbeten som i huvudsak sker utanför schemalagd utbildning, har studenter beskrivit svårigheter med att hitta lämpliga tider som passar alla i gruppen. Det finns visst utrymme att tillmötesgå önskemål om färre gruppinlämningar då målgruppen studenter förutsätts även ha pedagogiska diskussioner i eget arbetslag, men det är en noga övervägning som behöver göras. Grupparbeten i utbildningen är viktiga exempelvis för en vetenskaplig progression då breddade diskussioner om analys och argumentation kopplat till ett didaktiskt eller ämnesinnehåll, inte kan ske på egen hand. Därtill är studenternas egna och troligtvis skilda erfarenheter av verksamhet, betydelsefulla beståndsdelar för att vidga både eget och andras perspektiv.

Inför utbildningsstart hösten 2023 informerades ansökande studenter om att uppstarten var förlagd till en campusträff i Borås. Tidigare programstarter har skett på distans och detta var ett försök från vår sida att direkt öka studenternas möjligheterna till gruppstillhörighet i program och dem mellan. Våra erfarenheter visar att goda studierelationer är svårare att uppnå i en distansundervisning, vilket kan leda till både sämre studieresultat och kanske även avhopp. Även om det är för tidigt att se stora resultat, såg vi under campusträffen hur studenter snabbare än föregående år, gav sig hän i diskussion och samarbeten. Uppstart på campus planeras därför även till kommande distansstudenter. I nuläget är de campusträffar som planerats för programmet tillräckliga utifrån pedagogiska och rättssäkra aspekter, men antal och placering kommer diskuteras löpande efter lärares och studenters kommande utvärderingar.

I en nyligen (mars 2023) genomförd utvärdering, tillfrågades de distansstudenter som antogs hösten 2022 varför de valt att söka sig till just Högskolan i Borås förskollärautbildning för pedagogiskt verksamma. Hela 70% anger att de blivit rekommenderade att söka utbildningen i Borås av chefer, kollegor eller bekanta som antingen genomgår eller nyss har genomgått utbildningen här. 30% har alltså googlat eller hittat utbildningen på antagning.se. och flera av dessa har muntligen angett att jämförelsen mellan likvärdiga utbildningar, gett Borås övervägande fördel då både upplägg (dvs en schemalagd dag i veckan samt få campusträffar) och individuell

valideringsmodell varit avgörande. Det är mycket tillfredsställande siffror och viktiga synpunkter inför kommande planering för programmet. Vi hade förhoppningen att programmet skulle kunna utökas inför hösten 2023, men ett vikande studentunderlag nationellt drabbade även detta program. Det är i sammanhanget viktigt att påminna om att flera andra lärosäten nu också erbjuder programmet på distans (bland annat närliggande Göteborgs universitet) vilket eventuellt påverkade ansökningsantalet till Borås. Frågan om marknadsföring är ständigt aktuell och programmet var under våren 2023 först inte prioriterat för högskolans Öppet Hus, men då samtliga programansvariga för institutionen förordade det, blev programmet synligt i informationen. Under det öppna huset var det stor aktivitet i Institutionen för pedagogiskt arbetes monter och förhoppningsvis nådde information om programmet fram. Majoriteten av sökande till höstterminen 2023 kom från närområdet eller angränsande områden, vilket kan tolkas som att distansupplägget även lockar den som har relativt nära campus Borås. Dock är det få studenter som söker lärarutbildningar (nationellt, internationellt) och arbetet med att få möjlighet att synliggöra våra lärarprogram i fler forum har drivits av programansvariga under flera år. Upplevelsen är att marknadsföringen inte är tillräcklig och förhoppningen är att det förändras under kommande år.

Studenternas arbetsplatsförlagda studier kommer även under höstterminen vara ett prioriterat arbetsområde utifrån progression i uppgifter och examination, valideringsmöjligheter och ur likvärdighetsaspekter. Examinationer i den arbetsförlagda utbildningen varierar i kurserna mellan separata och inkluderade kursuppgifter och både ur rättssäkerhets- och studentperspektiv behövs en större tydlighet där upplägget planeras på programnivå. Det är samtidigt viktigt att tydliggöra för studenterna att afu-mål också är något som ska studeras och inte direkt hör ihop med deras tidigare erfarenheter. Även nyvunna kunskaper behöver prövas i verksamhet. Inför programstart 2024 beräknas det arbetet senast vara avslutat.

Det som dock främst är prioriterat i programmets arbetsplan är tyvärr att se över examinationer och inslag med annat än innehållskvalitet i fokus. Istället ska ekonomisk översyn göras utifrån eventuella uppsägningar i lärolaget. Lärarutbildningarnas vikande studentunderlag har lett till ett omfattande underskott för Institutionen för pedagogiskt arbete som nu kräver diskussioner om nödvändiga nedskärningar i kombination med kompetens- och kvalitetssäkrat innehåll samt arbetsmiljömässiga förhållanden. Förskollärarens breda nyckelkompetenser som beskrivs i omfattande målformuleringar i utbildningsplanen, gör dylik diskussion komplicerad. Vi hoppas dock att uppsägningar inte leder till kompromisser med den validering- och utbildningskvalité som uppmärksammats i senare års programutvärderingar.

//Programansvarig Anneli Bergnell